

Actieve raadsinformatie

Registratienummer 2025-73

Datum: 26-06-2025
Van collegelid: S.J.L. Nienhuis
Aan: Raads- en commissieleden
Onderwerp: Motie 2024-29 "onderhoud openbare ruimte"

Inleiding

Op 11 november 2024 nam uw raad de motie (2024-29) *onderhoud openbare ruimte* aan. In deze Ari geeft het college reactie op de inhoud van de motie.

Kernboodschap

1. Te onderzoeken hoe het onderhoud van de openbare ruimte in brede zin in onze gemeente kan worden verbeterd

Het onderhoud van de openbare ruimte kent twee belangrijke pijlers: technische kwaliteit en verzorgingsonderhoud. De staat van beide wordt uitgedrukt volgens de richtlijn Beeldkwaliteit van het kennisplatform CROW. Het CROW is een onafhankelijk kennisinstituut dat richtlijnen opstelt voor de civiele techniek. Binnen deze richtlijn krijgt de conditie van onderdelen van de openbare ruimte een kwaliteitswaardering van A+ (hoogste niveau) tot D (laagste niveau). Deze kwaliteitsniveaus bepalen de indruk die inwoners en bezoekers krijgen van de openbare ruimte.

Om een beeld te geven van de impact van verschillende onderhoudsniveaus, is in bijlage 1 een selectie van foto's opgenomen uit de CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023. Deze tonen representatieve beelden van de kwaliteit bij onderhoudsniveaus A, B en C.

Technische kwaliteit

De technische kwaliteit beschrijft de structurele staat van kapitaalgoederen zoals wegen, groen en civieltechnische objecten. Denk hierbij aan schade aan verharding, scheuren in kunstwerken of kale plekken in gazons en gaten in hagen. Het onderhoud dat nodig is om deze kwaliteit op peil te houden, wordt technisch onderhoud genoemd.

Voor technisch onderhoud bestaat in Heerde beleid. In de Kwaliteitsvisie 2015 is met de raad afgesproken dat dit op niveau C wordt uitgevoerd, met uitzondering van speeltoestellen en lichtmasten, waarvoor niveau B geldt. Voor straatmeubilair (zoals banken, picknicktafels, bebording en bebakening) zijn geen beleidsuitgangspunten vastgesteld.

Verzorgingsonderhoud

Verzorgingsonderhoud heeft betrekking op de visuele aantrekkelijkheid van de openbare ruimte. Het gaat dan bijvoorbeeld om de aanwezigheid van onkruid, vuil of aanslag. Voorbeelden van dit

onderhoud zijn het vegen van straten, onkruidbestrijding op verhardingen en in de plantvakken en het reinigen van straatmeubilair, kunstwerken en lichtmasten.

In de gemeente Heerde is alleen het onkruidbeheer in plantvakken vastgelegd in de Kwaliteitsvisie 2015 (niveau C). De overige vormen van verzorgingsonderhoud worden in de praktijk op niveau C uitgevoerd, maar ontbreken in het beleid. Reiniging van meubilair en objecten is niet structureel geborgd en wordt niet uitgevoerd.

Binnen de dorpskernen blijkt het lastig om niveau C consequent toe te passen in het groen verzorgingsonderhoud. Medewerkers van de buitendienst ervaren dit niveau vanuit hun eigenaarschap en liefde voor het vak als 'niet netjes genoeg' voor deze gebieden. Dit leidt tot variatie in uitvoeringsintensiteit. Hierdoor ontstaat een wisselend beeld en ontstaan elders in het areaal onderhoudsachterstanden.

Verbetering van de beleving

Om het onderhoud van de openbare ruimte eenduidig, aantrekkelijk en toekomstbestendig te organiseren, is actualisatie van de Kwaliteitsvisie nodig. Deze herijking wordt ondergebracht in het nieuwe Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR), waarin per gebied onderhoudsniveaus en strategieën opnieuw worden vastgesteld.

2. te komen tot een integrale afweging waarbij ook de onderliggende organisatie moet worden meegenomen

Een integrale afweging waarbij de onderliggende organisatie op het gebied van financiën en capaciteit wordt meegenomen vindt eveneens plaats in de ontwikkeling van het IBOR. In dit beleidsstuk wordt integraal afgestemd wat de vernieuwde visie en strategie voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte zijn. Dit beleidsstuk bevat:

- 1) een overkoepelende visie op het gebied van beheer en onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte die samenhang vindt met de omgevingsvisie en nieuw dan wel bestaand beleid;
- 2) een herijking van de gewenste beheerniveaus van de openbare ruimte per individuele vakdiscipline;
- 3) een gebiedsgerichte prioritering in het beheer en onderhoud waarbij het kwaliteitsniveau per zone is vastgelegd en
- 4) een bijstelling van de financiële middelen naar de huidige onderhoudsopgave van de openbare ruimte. Hierbij rekening houdend met de ontwikkeling van het areaal en herijkte onderhoudsambitie.

3. hier op terug te komen bij de presentatie van het IBOR

Voor het opstellen van het IBOR is gedetailleerd inzicht in de huidige staat van de openbare ruimte nodig. Deze gegevens vormen de basis voor kostenramingen per onderhoudsniveau, per discipline en per gebied. Hierdoor ontstaat transparantie over de gevolgen van beleidskeuzes.

Voor het opstellen van het IBOR is in de voorjaarsnota 2025 een bedrag van €20.000 aangevraagd. In de perspectiefnota is voor 2026 aanvullend €30.000 aangevraagd. Deze bedragen dekken onder andere de kosten voor inventarisatie, registratie en digitale verwerking.

De presentatie van het IBOR staat gepland in het derde kwartaal van 2026.

4. Bij de voorjaarsnota 2025 met een voorstel te komen voor gedeeltelijke uitwerking, voornamelijk voor wat betreft de centra van de dorpen

Vooruitlopend op het proces van IBOR is onderzocht wat de meerkosten zijn voor een hoger onderhoudsniveau in de dorpskernen van Heerde, Wapenveld en Veessen. Hiervoor zijn kerngebieden afgebakend (zie bijlage 2), gebaseerd op bestaande definities uit onder meer de Omgevingsvisie en Centrumvisie 2.0. Bij de selectie is ook gelet op areaalgebruik, zichtbaarheid en functie voor inwoners.

De voorlopige afbakening is gebruikt om de meerkosten te berekenen. Een definitieve vaststelling van de dorpskernen wordt later in het IBOR-proces voorgesteld.

In het onderzoek zijn negen onderdelen meegenomen, waaronder technisch onderhoud aan groen, verharding en kunstwerken, en verzorgingsonderhoud zoals onkruidbestrijding, vegen en reiniging van objecten. De berekening is uitgevoerd voor verhoogd onderhoudsniveau B en niveau A.

Naast een berekening van de structurele meerkosten is ook berekend wat per individueel onderhoudsniveau de aanloopkosten zijn. Dit bedrag vertegenwoordigt een eenmalige uitgave om op het gewenste onderhoudsniveau te komen.

Prijzen onderhoudsniveau A

De eenmalige kosten om de drie dorpskernen op onderhoudsniveau A te brengen bedragen circa €120.000,-, exclusief kosten voor voorbereiding, administratie en toezicht (VAT-kosten). De structurele meerkosten voor het handhaven van dit niveau ten opzichte van niveau C zijn geraamd op €177.000,- per jaar, eveneens exclusief VAT-kosten.

Prijzen onderhoudsniveau B

De eenmalige kosten om de drie dorpskernen naar onderhoudsniveau B te brengen bedragen circa €86.000,-, exclusief VAT-kosten. De structurele meerkosten voor het handhaven van niveau B ten opzichte van niveau C zijn geraamd op ongeveer €85.000,- per jaar, eveneens exclusief VAT-kosten.

De eenmalige kosten en de jaarlijkse meerkosten zijn in de tabellen op de volgende pagina nader gespecificeerd.

Voorjaarsnota en perspectiefnota

In de voorjaarsnota en perspectiefnota is, vooruitlopend op de behandeling van de motie, verzocht om financieel rekening te houden met een verhoogd onderhoudsniveau. In de investeringslijst van de voorjaarsnota is hiervoor €100.000,- eenmalig opgenomen, en in de perspectiefnota is een structurele verhoging van €180.000,- per jaar vanaf 2026 aangevraagd.

Bij deze bijraming is uitgegaan van onderhoudsniveau A voor de kernen Heerde, Wapenveld en Veessen

Indien de gemeenteraad besluit een ander onderhoudsniveau na te streven, kan dit aanleiding zijn om het budget bij de behandeling van beide nota's aan te passen.

Meerkosten structureel per jaar t.o.v. niveau C	Niveau A	Niveau B
	Heerde	€ 102.275
Wapenveld	€ 58.502	€ 28.890
Veessen	€ 15.804	€ 8.731

Heerde en Wapenveld	€ 160.777	€ 76.419
Heerde, Wapenveld en Veessen	€ 176.581	€ 85.150

Eenmalige kosten	Niveau A	Niveau B
Heerde	€ 55.567	€ 37.467
Wapenveld	€ 51.707	€ 38.065
Veessen	€ 13.349	€ 10.149

Heerde en Wapenveld	€ 107.273	€ 75.531
Heerde, Wapenveld en Veessen	€ 120.623	€ 85.681

Bijlagen

1. Presentatie zicht op beeldkwaliteit
2. Kernafbakening beheer en onderhoud